

Dünya ormanlarına gerekli önemin verilmediğini gören, Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa ve Akdeniz ülkelerinden oluşan Avrupa Tarım Federasyonu (CEA), Kuzey yarı kürede ilkbaharın, güney yarı kürede sonbaharın başlangıcı kabul edilen 21 Mart gününü, Birleşmiş Milletler Gıda Tarım Teşkilatı (FAO) kanalı ile Dünya Milletlerine 'Dünya Ormancılık Günü' olarak kutlanmasını tavsiye etmiştir. Bu gün, yani 21 Mart, 1971 tarihinden itibaren tüm Dünyada, 1975 yılından bu yana da ülkemizde 'Dünya Ormancılık Günü' olarak kutlanmaktadır." Bu etkinlikler kapsamında düzenlenecek olan "Ormancılık ve Su Şurası 2013" 21- 23 Mart 2013 tarihleri arasında Ankara'da yapılacaktır.

Ormancılık ve dünya su günü etkinlikleri kapsamında yapılacak olan bu şurada ; Ülkemizin orman ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi konularında milli politika ve stratejilerin geliştirilmesi ile küresel gelişim ve değişimlere uyum sağlanması maksadıyla yapısal, mevzuat, kaynak yönetimi, uygulama, izleme ve değerlendirme gibi konularda karşılaşılan problemlerin çözümü için görüş ve tavsiyelerin ilgili tüm taraflarca müzakere edilmesi ve uygulama odaklı kararların alınması amaçlanmaktadır. Ormancılık ve Su Şurası'na muhtelif kamu kurumları, üniversiteler, sivil toplum ve meslek kuruluşları ile özel sektör temsilcileri, uzman, akademisyen ve yöneticinin katılacağı tahmin edilmektedir. Şurada alınacak muhtemel kararların, ülkemizin orman ve su kaynaklarının yönetimi ile ilgili politika, strateji ve faaliyetlerin planlanmasına ve uygulanmasına önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

ORMANLARIMIZIN KORUNMASI

Ülkemizde her yıl çok büyük miktarda orman alanımızı yangın, tarla açma ,kaçak inşaat,yağma vb nedenlerden dolayı kaybetmekteyiz.Ülkemizde orman koruma faaliyetlerinin istenilen düzeye çıkarılması bir takım teknik ve idari tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir. Bunlardan en öncelikli olanları;

İşletme Şeflikleri çok büyük alanlarda hizmet verdikleri için koruma faaliyetlerinde yeterli kontrol ve denetim sağlanamamaktadır. Bu nedenle, işletme Şefliklerinin alanlarının küçültülmesi ve sayılarının artırılması gerekmektedir.

Orman Kadastrounun veya sınırlandırmasının tamamlanması ile belirlenen orman sınırlarının titizlikle korunması ve güvence altına alınması ana koruma ilkesi olmalıdır

İşletme Müdürlüğü bünyesinde görevlendirilmek üzere, başta koruma hizmetleri için, önemli görülen belirli alanlarda deneyimli ve tecrübeli elemanlar yetiştirilmeli ve uzmanlık kadroları oluşturulmalıdır.

Yetiştirme ortamının zayıf kaldığı geniş ağaçlandırma alanlarında, teknik hatalar ve bakım çalışmalarındaki aksaklıklar nedeniyle yaşanan sorunların üstesinden gelmek için özel iyileştirme ve mücadele yolları geliştirilmelidir.

Son yıllarda uluslararası ticaretin artması ve iklim değişikliğinden kaynaklanan yabancı orijinli çeşitli etmenlerin etkisiyle ormanlarımıza bulaşabilecek Yabancı İstilacı Türleri tanıtmak, onlardan doğabilecek tehlikelere karşı hazırlıklı olunmalıdır.

Yangınların sebepleri detaylı bir şekilde incelendiğinde, orman yangınlarının oldukça karmaşık ve sosyal, ekonomik, kültürel, ekolojik ve tarihi boyutu olan bir olgu olduğu görülür. Bu olgunun merkezinde insanoğlunun bu coğrafyada çağlar boyu süren varlığı, yaşam tarzı ve faaliyetleri yatmaktadır. Bir başka deyişle, yangınların çıkış sebeplerinin genel olarak arazi kullanımı, hayat standardı ve nüfus dinamikleri ile ilgili olduğu söylenebilir. Bundan dolayı, yangınların bu parametrelerle ilişkisinin detaylı bir şekilde ortaya konulması gerekir.

Herhangi bir zararlıya karşı yürütülen savaşın başarısı her şeyden önce mücadele zamanının doğru olarak belirlenmesine bağlıdır. Bu nedenle, hastalık ve zararlılarla mücadelede, gelişme ve popülasyon değişimlerinde etkili olan tüm etkenleri birlikte değerlendirerek, ekonomik zarar eşiğine göre tehdit boyutlarını ve tarihlere göre gelişim durumlarını tahmin ederek önceden bildirilmesini sağlayacak erken uyarı sistemleri geliştirilmelidir.

Orman zararlılarıyla mücadelede Zararlıyı Duyurma Formları güncellenmeli ve Zararlı Kayıt Sistemine geçilmelidir. Bu konuda kalıcı bir altlığın ve bir veri tabanının oluşturulabilmesi için ormanlarımızda görülen hastalık ve zararlılara ait salgın verilerinin düzenli ve ayrıntılı bir şekilde rapor edilip kayıt altına alınmalıdır. Bu kayıtlara dayalı olarak ileriye dönük zararlı kontrol programları geliştirilmeli ve risk haritalarının oluşturulması sağlanmalıdır.

Kırmızı Orman Karıncası yuva nakli, kuş yuvası asımı, avcı böcek üretimi ve benzeri biyolojik mücadele uygulamalarının fayda ve etkinliğinin izlenmesi ve bundan sonraki uygulamalara dayanak oluşturacak sağlıklı bilgilerin elde edileceği araştırmalar gerçekleştirilmelidir.

Kabuk böceği popülasyonlarını düzenleyen yırtıcı türleri olumsuz yönde etkileyebilecek silvikültürel müdahalelerinden kaçınılmalı, belli alanlarda, ağaçkakanların yuva ve uyku oyukları için yeterli sayıda dikli kuru ağaçların bırakılmasına dikkat edilmelidir.

Orman zararıyla biyolojik mücadelenin yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması için daha fazla avcı ve özellikle parazitoid türlerden yararlanmanın yolları araştırılmalı ve önemli bulunan türler üretime konu edilmeli veya çoğalmaları desteklenmelidir. Belirli türlerin üretim çalışmalarında sağlanan bilgi ve deneyimin paylaşımı yaygınlaştırılmalıdır.

Orman alanlarında, yetiştirme ortamı özelliklerine göre, duyarlı ağaçların fazla olduğu, kabuk böceği saldırılarına daha açık, yüksek riskli alanlar, orman yangınlarında olduğu gibi, yüksek risk altındaki alanlar ile orta ve düşük risk altındaki alanlar olarak belirlenerek ayrılmalı ve risk haritaları oluşturulmalıdır.

Ormanlara bitişik alanlarda yaşayan yöre halkına, yangın, hastalık ve zararlıların ormanlar üzerinde oluşturduğu tehdidin boyutlarının ve olumsuz sonuçlarının kavratılması, izleme ve ihbar faaliyetlerinde sağlayabilecekleri desteğin artırılması için çalışmalıdır.

Ormanları, hastalık ve zararlılara karşı açık ve dayanıksız hale getiren yaralı ağaçların sayısının ve ağaç yaralamalarının çok fazla olduğu, bunun mutlaka önüne geçilmesi amacıyla uygun çözüm yollarının bulunması gerekmektedir.

Orman zararlıları ile mücadele açısından, uygun alan yönetimi yaklaşımıyla ormanlara gerekli müdahalelerin ve iyileştirmelerin zamanında yapılması ve meşcerelere sağlıklı ve kararlı bir yapının kazandırılması zorunlu bir gereklilik olarak benimsenmelidir.

Milli Park sahası içinde gerçekleştirilecek koruma ve mücadele çalışmalarının mekânsal tanzimi ve tanıtımında kullanılacak altlıkların oluşturulması, bu çalışmaların bir düzen içinde yürütülebilmesi için gerekli görülmektedir. Bu

nedenle Uzun Devreli Gelişme Planları veya Milli Park Yönetim Planlarında bu veya benzer uygulamalar için gerekli olabilecek mekânsal altlıkların yer alması veya varsa işlevsel hale getirilmesi gerekli görülmektedir.

İklim-yangın bağıntılı ilişkilerin daha iyi keşfedilmesi için araştırmaların devam ettirilmesi, bunun yanında yangınla diğer bozulmalar arasındaki ilişkinin ve bunun vejetasyon üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması gerekli görülmektedir.

ORMANLARIMIZIN GELİŞTİRİLMESİ

Ülkemizin taraf olduğu uluslararası antlaşmalar, kararlar ve katılmakta olduğu süreçler kapsamındaki yükümlülükler öncelikle orman amenajman planlarına yansıtılmalıdır. Bu amaçla, orman ekosistemlerinin farklı özelliklerini gösterir sayısal veri tabanı ve haritaların temel altlık alınarak, amenajman, silvikültür, ağaçlandırma ve toprak muhafaza planları bu sayısal haritalar üzerine oturtulmalıdır.

Türkiye'deki tüm orman ekosistemlerinin, uydu teknolojileri de kullanılarak, katılımcı yaklaşımla, çok amaçlı planlanıp yönetimlerini sağlayacak mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır. Bu bağlamda, orman teşkilatının ekosistem yönetimi, odun dışı ürün ve hizmetler konularındaki kurumsal yapı ve kapasiteleri güçlendirilmelidir.

Sabit deneme ağları baz alınarak ve gerektiğinde daha yoğun sistematik grid ağları ve sistematik olmayan sabit deneme alanları oluşturularak, öncelikli parametrelerde veri ve bilgi sağlayacak ekosistem envanter bileşenlerinin tamamını içeren Model Ulusal Orman Envanteri geliştirilmeli ve mevcut ormancılık bilgi sisteminin gelişimi sağlanmalıdır. Ekosistem tabanlı çok amaçlı bir planlamanın temeli olan, yetişme ortamı haritalarının ilgili uzmanlarca üretilerek, planlama ve uygulamalarda kullanılması sağlanmalıdır.

Ulusal Ormancılık Programı kapsamında; sürdürülebilirlik, biyolojik çeşitliliğin korunması, çok amaçlı yararlanma, katılımcılık, yerel halkın haklarına saygı, kültür ve geleneklerin korunması ve geliştirilmesi, şeffaflık, sektör içinde ve diğer sektörlerle eşgüdüm, işbirliği, entegrasyon, verimlilik ve küresel sorumluluk ilkeleri doğrultusunda ekosistem tabanlı fonksiyonel ya da çok amaçlı orman amenajman planları yapılmalı ve ülke genelinde yaygınlaştırılmalıdır.

Ormanlarımızın çeşitli etkilerle ortaya çıkan çok farklı özellikler göstermesi, farklı bölge ve yörelerimizde Türk silvikültürçüsüne çok değişik görevler yüklemektedir. Orman bakımı ve gençleştirme çalışmalarında mümkün olduğunca her yerde aynı şekilde meşcereleri homojen yapıcı işlemlerden kaçınılmalıdır. Bu sebeple, bölgesel silvikültür için kuralları koyup geliştirmek, yönetim ve mevzuatı yöresel koşullara göre düzenlemek gerekmektedir.

Geçmişte başarılı uygulamalar yapılmış olup, teknik bilgi ve donanım birikimi iyi düzeyde olmakla birlikte, meslek içi eğitim faaliyetleri artırılmalıdır.

Tesis edilmiş klonal tohum bahçeleri, orman kurma ve ağaçlandırmalarda yaygın olarak kullanılan türler için ihtiyaç duyulan tohumu üretecek potansiyele sahiptir.

Ülke genelinde köyden kente göçün artması ve dolayısıyla ormancılık çalışmalarının yoğunlaştığı kırsal alanlarda nüfusun azalması, çalışmalarımızı kısıtlayan sosyal sorun ve baskılar için azaltıcı bir etki yapacaktır.

İklim değişikliği ile birlikte gelişen çevresel bilince paralel olarak halkın ormanlaştırma ve ağaçlandırmaya olan ilgisi giderek artmaktadır. Üniversiteler, araştırma birimleri ve uygulamanın birlikte çalışma isteğindeki arzu edilen yükselme, yapılacak çalışmaların başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın güçlü bir teşkilat yapısına sahip olması ve teşkilat birimlerinin işbirliği içerisinde çalışması, mevcut sorunların çözümünü kolaylaştırmaktadır. Örneğin, uygulayıcı birimlerin OGM çatısı altında toplanması, ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve rehabilitasyon faaliyetlerine konu sahaların tespiti kolaylaştıracaktır.

Gerekli teknik tedbirlerin alınması ve uygun tekniklerle çalışılması durumunda, su havzalarını iyileştirmek ve su

kaynaklarını verimli kullanmak mümkün gözükmemektedir.

Orman kurma ve ağaçlandırma çalışmalarında son yıllarda giderek artan mekanizasyon kullanımı, geçmişte işçi ile emek-yoğun çalışılmak zorunda kalınan alanlarda, artık makineli çalışma fırsatı vermektedir. Böylece, entansif çalışma imkânlarına kavuşulmuş ve özellikle %40–60 hatta daha yüksek eğimli arazilerde, ekskavatör kullanılarak yeterli derinlik ve genişlikte toprak işleme (teras inşası), bu anlamda büyük bir kazanım olmuştur.

Uygulayıcı birimlerin tek çatı altında kurumsallaşması, ortak çalışma ve daha iyi neticelere götürecek bilgi ve yöntemleri ortaya koymayı ve uygulamayı sağlayan iradeyi tesis edeceğinden çok önemlidir.

“Geleceğe İlişkin Stratejiler ve Politikalar” başlığı altında tespit edilen hususlara uymak, geleceğin müreffeh ve lider Türkiye’sinin, “Ekim ve Dikimle Orman Kurma ve Ağaçlandırma” dâhilindeki inşasında büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda, mevzuat yenileme çalışmaları en kısa zamanda neticelendirilmelidir. Havza bütünlüğü dikkate alınarak yapılacak çalışmalar sırasında, alanda mevcut zenginlikler en iyi şekilde değerlendirilmelidir.

İhtiyaç duyulan tohum ve fidan materyalinin, mutlaka genetik-ıslah çalışmaları neticesinde üretilmiş olmasına özen gösterilmelidir. İlgili araştırma sonuçları mutlaka uygulamada kullanılmalıdır. Mekanizasyon olanaklarından faydalanma kapsamında, gelişmeler uygulamaya aktarılmalıdır.

Eylem planlarına dayalı olarak gerçekleştirilecek olan uygulamalar kapsamında verilen programlara ait bütçelerin yıllar itibarıyla ayrılması hususunda gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

Orman kurma, ağaçlandırma, tıbbi-aromatik ve süs bitkisi yetiştiriciliği, eko-turizm ve yaban hayatı işletmeciliği ve temiz enerji üretimine yönelik kısa rotasyonlu modern enerji ormancılığı bağlamında, Ülke genelinde oluşan olumlu hava iyi değerlendirilmeli, beklentilere göre zamanla ortaya çıkacak konuların uygulanabilmesi için, yönetimin her kademesinde bulunan idareciler tarafından gerekli irade mutlaka sergilenmeli ve destek verilmelidir.

Ağaçlandırma projeleri, amenajman planında belirtilen işletme amaçları doğrultusunda hazırlanmalıdır. Türkiye genelinde, potansiyel ağaçlandırma alanlarını işletme amaçlarına göre tespit edecek master planları yapılmalıdır.

Özel ağaçlandırmalarda yatırım giderleri ile orantılı olarak kredi imkânı sağlanmalı, etkin denetim yapılmalıdır. Özel ağaçlandırma çalışmalarında odun üretimi maksatlı saha tahsisleri, diğer tahsislerle aynı işleme tabi tutulmamalıdır. Hazine arazilerinde yapılan özel ağaçlandırma kiralamalarında sahanın, türün/türlerin idare süresi boyunca kiralama garantisini sağlayacak mevzuat düzenlenmesi yapılmalıdır.

Yeni kavak klonlarının tescil edilmesi için AR-GE çalışmalarına önem verilmelidir. Kavak ve hızlı gelişen ağaç türleri ile yapılan özel ağaçlandırma çalışmalarına verilen teşviklerin kredi geri dönüşümleri, idare süresi sonunda faizsiz olmalıdır.

Ağaçlandırma çalışmalarına, ilgi gruplarının katkı ve katılımlarını sağlayacak uygulamalar desteklenmeli; bu amaçla bilinç ve ilgi yaratma çalışmaları sürdürülmelidir. Hazine arazilerinde, potansiyel ağaçlandırma sahaları tespit edilerek devlet ormanı vasfı verilmelidir.

Ağaçlandırmaların ekolojik, sosyal, ekonomik etki ve sonuçlarının değerlendirilmesi için uygun göstergelerin ve değerlendirme metotlarının geliştirilmesi amacı ile AR-GE çalışması yapılmalı, bugüne kadar yapılan ağaçlandırma çalışmaları bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Son yıllarda ağaçlandırma çalışmalarında önemli anlayış değişiklikleri olmuştur. Daha önce sadece orman rejimi içerisinde yada orman rejimine alınacak alanlarda çalışılırken, günümüzde her türlü arazide ağaçlandırma çalışmaları yapılabilmektedir.

Yeni yapılanma ile Orman Genel Müdürlüğü çatısı altında toplanan etüt proje başmühendislikleri ile erozyonun yoğun olarak etkili olduğu havzalarda kurulan Toprak Muhafaza Başmühendisliklerinin etkin hale getirilmesi, erozyonla mücadele yatırımlarının etkili yapılmasına imkan tanıyacaktır.

Türkiye’de uzun yıllar boyunca sağlanmış bir bilgi birikimi olmasına karşın, personel altyapısı başta olmak üzere, çeşitli nedenlerden dolayı ıslah çalışmalarında yeterli gelişme sağlanamamıştır. Belli başlı asli ağaç türleri dışında, ıslah çalışması yok denecek kadar azdır. Orman fidanlıklarının 1925 yılından bu yana sağlanan birikimlere karşın, halen, birçok konuda eksiklikleri bulunmaktadır. Fidan konusunda, miktar yanında kaliteye de önem verilmesi gereklidir. Ağaçlandırma, suni gençleştirme, rehabilitasyon ve tohum takviyesi çalışmalarında orijini (kökeni) uygun türlerin temini ve kullanımı konusunda üst seviyede hassasiyet gösterilmesi gerekir.

Ülkemizin sahip olduğu zengin bitki çeşitliliği, hem ormancılık çalışmalarına, hem de çevre düzenleme çalışmalarına yeterince aktarılamamıştır. Dışa bağımlılıktan kurtulması için AR-GE çalışmalarına önem verilmeli ve ulaşılabacak sonuçlar uygulamaya aktarılmalıdır. Tohum ve fidancılık konusunda üniversite, araştırma ve uygulama işbirliği yeterince sağlanamadığından kurum, kuruluş veya kişilerin sahip olduğu bilimsel bilgi birikimi uygulamaya yeterince yansıtılamamıştır.

Son zamanlarda özel fidanlıkların yaygınlaşmasına karşın, bu fidanlıklarda birçok altyapı eksikliği bulunmakta, özellikle, araştırma ve geliştirmeye yönelik çalışmalar çok yetersiz kalmaktadır. Özel fidanlıkların gelişmesi, büyük ölçüde sağlanacak arazi, kredi, teknik ve pazarlama desteğine bağlıdır. Ayrıca, ülkemizin ODOÜ konusunda önemli bir potansiyeli olmasına karşın, bu potansiyelden faydalanma, yetersiz düzeydedir. Ormanlardan gizli/kaçak odun dışı ürün faydalanmalarının azaltılması, orman köylülerinin, ormanların odun dışı ürün gelir potansiyellerinden faydalanmaları, ODOÜ özel sektörünün geliştirilmesi ve bu ürünlerin sürdürülebilir kullanımı sağlanmalıdır.

KAYNAK

1. Ormanlarımızın Korunması Çalışma Gurubu Raporu
2. Ormanlarımızın Değerlendirilmesi Çalışma Gurubu Raporu